

**CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 198
Tel. 24-36-41

Nr. 06/2-4350 din 25.07.2017
La nr. 227 din 13 iulie 2017

Parlamentul Republicii Moldova

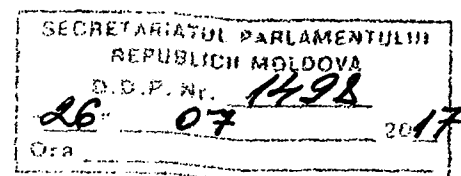
Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru completarea Codului de executare (art.24).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Viorel CHETRARU

Ex.: Oxana Vameș
Tel.: (022) 257-375

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr.ELO17/4317 din 25.07.2017

la proiectul de lege privind completarea Codului de executare (art.24)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.780/2001 privind actele legislative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție, aprobate prin Ordinul nr.179 din 17 noiembrie 2016 a directorului Centrului Național Anticorupție.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al inițiativei legislative este un deputat în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art.6-11 din Legea nr.780/2001 privind actele legislative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional „*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate.”*

Potrivit art.12 alin.(2) al legii, „*Termenul de prezentare a recomandărilor asupra proiectelor de decizii va constitui cel puțin 10 zile lucrătoare de la data mediatizării anunțului referitor la inițierea elaborării deciziei sau de la data mediatizării anunțului privind organizarea consultărilor publice.”*

Mai mult ca atât, art.11 alin.(2/2) al aceleasi legi prevede că „Anunțul privind organizarea consultărilor publice și materialele aferente sunt făcute publice cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de definitivarea proiectului de decizie.”

Proiectul supus expertizei a fost plasat pentru consultare publică pe pagina web a Parlamentului Republicii Moldova, fiind asigurat accesul părților interesate la proiect.

Suplimentar, autorul proiectului nu a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de decizie, condiție prevăzută de art.8 lit.a) al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

Având în vedere că proiectul a fost plasat pe pagina web indicată supra și părțile interesate au acces la proiect, se constată că în procesul de promovare a proiectului asigurarea transparenței decizionale stabilite de Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional a fost, în mare parte, asigurată.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Nota informativă nu stabilește un scop bine definit, însă rezultă din textul proiectului, conform căruia acesta este elaborat în scopul realizării depline a drepturilor creditorului recunoscute prin documentul executoriu din care decurge calcularea dobânzilor, penalităților și altor sume rezultate din întârzierea executării unei obligații, actualmente fiind un vid legislativ în ce privește modalitatea de contestare a refuzului executorului judecătoresc de a emite încheierea, la cererea creditorului.

Analizând normele elaborate se constată că prin proiect se propune completarea art.24 Cod de executare cu alin.(4) care indică la modalitatea de contestare a refuzului executorului judecătoresc de a emite încheierea în condițiile alin.(1) art.24 Cod de executare.

Prin urmare, deși în nota informativă nu este anunțat scopul, ci rezultă din textul proiectului, promovarea acestuia nu urmărește scopuri ascunse.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesele creditorilor de a-și realiza în mod efectiv drepturile statornicite într-un titlu executoriu, ceea ce este conform interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă. În conformitate cu art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, proiectele de acte legislative sunt însoțite de „nota informativă care include:

- a) condițiile ce au impus elaborarea proiectului, inclusiv necesitatea armonizării actului legislativ cu reglementările legislației comunitare, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări;
- b) principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării lui;
- c) referințele la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză.”

Conform notei informative, „În practica implementării Legii cu privire la organizarea activității notarilor, cerințele excesiv de înalte pentru cvorum prevăzute de articolul 47, alineatele (7) și (8) au creat și creează impedimente serioase constituirii și funcționării organelor camerei notariale. Consiliul Camerei a fost format după convocarea a 3 ședințe a Adunării Generale, iar Președintele Camerei nu poate fi ales mai bine de 8 luni.”.

Argumentele prezentate de autor în nota informativă sunt suficiente, pertinente și respectă rigorile stipulate la art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative.

I.5.2. Argumentarea economico-financiară. Conform art.20 lit.d) al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină „d) fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură”.

Implementarea prevederilor proiectului nu necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.19 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative *”textul proiectului de act legislativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

c) se utilizează termeni adecvați [...] și de o largă circulație; [...]

e) terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celelalte acte legislative și în reglementările legislației comunitare; se va utiliza unul și același termen dacă este corect, iar folosirea lui repetată exclude confuzia; [...]

g) se evită folosirea [...] cuvintelor și expresiilor [...] neutilizabile și/sau cu sens ambiguu;

h) se evită tautologiile juridice; [...]”

Conform art.36 alin.(3) al Legii nr.780/2001, *”Dacă se modifică sau se completează un singur articol dintr-un singur act legislativ, în titlul actului de modificare sau completare se face referire expresă la articolul modificat sau completat și la actul respectiv”.*

Prin urmare, textul proiectului corespunde parțial tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice. În sensul dat, în titlul proiectului autorul nu face referire la articolul ce se modifică din Codul de executare (art.24). Respectiv, se recomandă completarea în titlul proiectului după cuvântul *”completarea”* cu sintagma *”articolului 24 al”*.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte legislative sau normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul nu conține reglementări ce se referă la activitatea agenților publici și a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului riscă să încalce accesul persoanei la justiție, dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil, consacrate de art.20 și 26 din Constituția Republicii Moldova, precum și de art.6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

1.	<p>Conținutul proiectului de lege privind completarea Codului de executare</p> <p>Articolul unic – Codul de executare nr.443/24.12.2004 se completează după cum urmează:</p> <p>Articolul 24 se completează cu alineatul (4) care va avea următorul conținut: „(4) Refuzul executorului judecătoresc de a emite încheierea în condițiile alin.(1) al art.24 Cod de executare, poate fi contestat în instanța judecătorească <u>în conformitate cu prevederile legale.</u>”</p>
	<p>Obiecții:</p> <p>Norma instituită la alineatul (4) care completează art.24 Cod de executare creează confuzii în privința termenului și procedurii de contestare a refuzului executorului judecătoresc de a emite încheierea privind calcularea dobânzilor, penalităților și altor sume rezultate din întârzierea executării, la cererea creditorului. În sensul dat, expresia utilizată de proiect „în conformitate cu prevederile legale”, fără trimitere la vreun act concret, va lasă loc pentru interpretări abuzive din partea instanței de judecată care va examina cauza. Astfel, apare discreția excesivă a instanței de judecată de a stabili în fiecare caz separat dacă a fost respectat sau omis termenul de prescripție pentru contestarea refuzului.</p> <p>Aceste neclarități pot favoriza acte de corupere activă din partea participanților la proces (creditor, debitor, executor judecătoresc) cărora le va fi convenabilă lipsa unui termen administrativ concret, iar pe de altă parte va favoriza și facilita acte de corupere pasivă și abuzuri a judecătorilor care vor judeca cauze civile pentru a interpreta termenul de prescripție în favoarea creditorului, dacă acesta a omis neîntemeiat termenul de prescripție, sau în favoarea debitorului, dacă acesta dorește să se eschiveze de la executarea obligației. Mai mult, va fi imposibilă tragerea la răspundere a judecătorilor pentru abuzurile comise, or după cum s-a menționat mai sus, proiectul nu prevede termenul de contestare a refuzului și nici nu face referire la vreun act concret sau articol din Cod de executare care indică la termenul și procedura de contestare.</p> <p>Totodată, lipsa unor termene concrete de contestare a refuzului va aduce atingere dreptului participanților la proces la apărare și la un proces echitabil, consacrate de art.20 și 26 din Constituția Republicii Moldova, precum și de art.6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Conform art.6 CtEDO: „Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”</p>
	<p>Recomandări:</p> <p>Completarea după cuvântul „contestat” cu sintagma „, în termen de X zile de la data comunicării,”.</p> <p>Substituirea sintagmei „în conformitate cu prevederile legale” cu sintagma „în a cărei rază teritorială biroul executorului judecătoresc își are sediul sau, în cazul municipiului Chișinău, în instanța de judecată în a cărei circumscripție camera teritorială a executorilor judecătorești a stabilit competența teritorială a executorului judecătoresc, dacă legea nu prevede altfel”.</p>

Opțional, substituirea sintagmei „în conformitate cu prevederile legale” cu sintagma „în modul prevăzut de art.X al prezentului cod (indicarea normei concrete din Cod de executare)”	
Factori de risc: <ul style="list-style-type: none"> • Norme de trimitere defectuoase • Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului • Lipsa unor termene concrete/termene nejustificate/prelungirea nejustificată a termenilor 	Riscuri de corupție: <ul style="list-style-type: none"> • Legalizarea actelor de: <ul style="list-style-type: none"> - abuz de serviciu • Încurajarea sau facilitarea actelor de: <ul style="list-style-type: none"> - conflict de interese și/sau favoritism - corupere activă - corupere pasivă - trafic de influență

IV. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de către un deputat în Parlament în scopul realizării depline a drepturilor creditorului recunoscute prin documentul executoriu din care decurge calcularea dobânzilor, penalităților și altor sume rezultate din întârzierea executării unei obligații, actualmente fiind un vid legislativ în ce privește modalitatea de contestare a refuzului executorului judecătoresc de a emite încheierea, la cererea creditorului.

Proiectul promovează interesele creditorilor de a-și realiza în mod efectiv drepturile statornicite într-un titlu executoriu, ceea ce este conform interesului public.

Proiectul nu prevede termenul de contestare a refuzului executorului judecătoresc și nici nu face referire la vreun act concret sau articol din Cod de executare care indică la termenul și procedura de contestare.

Prevederile proiectului riscă să încalce accesul persoanei la justiție, dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil, consacrate de art.20 și 26 din Constituția Republicii Moldova, precum și de art.6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Prin urmare, proiectul conține factori și riscuri de corupție, iar autorul urmează să revadă conținutul acestuia prin prisma recomandărilor înaintate în raportul de expertiză anticorupție.

25 iulie 2017

Experți ai Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Oxana Vameș, șef secție

